

Jaime deANGULO – Jak se Lišáček stal Lišákem / Indiánské příběhy

(úryvek)

Mařa, 2003 (přeložil Luboš Snižek)

TENHLE KOJOT přišel ze severu a nikdy neviděl mokasíny upletené z rákosu. Jednou se vypravil na dříví na oheň. Zem byla pokrytá čerstvým sněhem, a tak uviděl jakési stopy. „To jsou ale krásné stopy!“ pomyslel si. „To by mě zajímalo, čí asi jsou.“ A tak šel podle nich, až přišel k domu, kde bydlel Urson. Vstoupil dovnitř. Urson louskal a drtil borová semínka. Kojot se zeptal: „To ty jsi byl venku?“

„Ano, to jsem byl já. Byl jsem si nasbírat dříví na oheň.“

„Dej mi pár semínek,“ řekl Kojot.

„Na, tu máš,“ řekl Urson a dal mu plný košík. Kojot je zhltnul během chvilky.

Pak řekl: „Kde jsou ty pěkné boty, ve kterých jsi šel?“

Urson se usmál. Vzal rákosové trepky a hodil je Kojotovi. „Na, vem si je. Jsou hezké, vid’?“

„To jsou ony?“ podivil se Kojot.

„To se ví! Jiné nemám!“

Kojot si je prohlédl a řekl: „Vyměňme si boty!“

„No, proč ne!“ řekl Urson.

A tak si Kojot zul své mokasíny a obul si Ursonovy trepky. Ten vzal Kojotovy mokasíny a zahodil je.

„No, musím jít domů a nasbírat si nějaké dříví,“ řekl Kojot. A obrátil se k domovu. Za chvilku se zastavil a prohlížel si stopy za sebou. „Krásné stopy!“ říkal si. „Určitě jsem udělal skvělý obchod!“ A opět se rozběhl jako o závod. Skoro utekl i svému ocasu!... Ale urazil sotva kousek cesty a zase se zastavil. Bolely ho nohy. Nevěděl, že do rákosových trepek se musí nacpat mech. Nohy měl teď celé rozedřené. Ohlédl se a prohlížel si své stopy. Byly krvavé... A tak se vrátil zpátky k Ursonovi. Vešel dovnitř a posadil se. „Tyhle boty nejsou dobré!“ řekl. „Chci zpátky ty svoje!“ Urson si ho nevšímal. „Poslouchej!“ křikl Kojot. „Poranil jsem se..., chci je zpátky!“ Urson si ho nevšímal. Kojot pokračoval: „Jestli mi je nechceš dát zpátky, tak o ně budeme závodit!“ Urson si ho nevšímal. „Přihodím upínací čelenku,“ pokračoval Kojot, „a ty přihodíš nějaká borová semínka a budeme závodit.“

„Ne..., já jsem s obchodem spokojený,“ promluvil konečně Urson. Přitom si ale sám pro sebe říkal: „Jsem zlý, jsem medicinman!“ myslel si pro sebe. Pak řekl: „Dobrá! Poběžíme.“

A tak oba k sázce něco přihodili. „Poslouchej,“ řekl Kojot, „neměl bych ti dát náskok?“

„Vůbec ne,“ řekl Urson a vyrazil. Pomalu se loudal: *louuudy, louuudy, louuudy...*

„Utíkej!“ vykřikl Kojot. Ale Urson se loudal dál: *louuudy... louuudy... louuudy...* „Jestli aspoň trochu nepřidá, zvítězím natotata!“ myslel si Kojot a uklidnil se. Vyběhl a několika skoky Ursona dostihl. „Není moc dobrý!“ řekl si. Posadil se a zase mu dal náskok. A znovu ho doběhl. „Teď přidej!“ vykřikl. „Už jsme zase vedle sebe!“ A zase mu dal náskok a zase ho dostihl. Pak se zastavili a povídali si. „A teď to zkus znovu,“ řekl Kojot a Urson začal ještě jednou, ale Kojot si lehl, aby si trochu zdřímhl, a Urson se loudal dál, *louuudy... louuudy... louuudy...*

A jak se tak Urson sunul dál, pomyslel si: „Ať jsou tu švestky!“ To si pomyslel, protože byl medicinmanem, a to Urson opravdu byl. A pomyslel si: „Ať jsou tu taky třešně! Ať jsou tu cvrčci... Tak se staň, *kitsam-yumi*.“ Takovou mocnou silou Urson vládl. Dal se opět do pohybu, seč mu síly stačily. Potom způsobil oblak, aby zavolal svou ochrannou sílu, a

pak běžel domů do svého nedalekého zimního příbytku. Vešel dovnitř a posadil se. „Fííííí...“ oddechl si. „Myslím, že jsem ho porazil,“ řekl si...

A tak se Urson vrátil domů. Mezitím se Kojot probral, zívá a řekl si: „Nejspíš bych se měl rozběhnout a Ursona dohnat..., ale pravdou je, že jsem dobrý běžec, hodně rychlý běžec jsem!“ a vyrazil. Běžel a běžel, ale v mlze ztratil směr a běhal pořád dokola kolem borovice. Pomyslel si: „Že už by byl doma? To bych se divil. Ještě aby mě porazil!“ Vběhl do pelyňku a uviděl tam keře se zralými třešněmi. Zastavil se a pořádně se nacpal.

Pak zase pokračoval v běhu, když vtom uviděl na keřích úplně zralé švestky. Nemohl jinak než se zastavit a jíst, dokud neměl břicho nacpané k prasknutí. Opět vyběhl, ale tu uviděl, jak kolem poskakuje spousta cvrčků. Začal je honit a chytat a jíst jednoho po druhém. Pak se znovu zamyslel nad Ursonem. „Ty bych se divil, kdyby mě porazil...“ Dal se opět do běhu, až dorazil na kraj útesu. Dál už byla jenom hustá mlha, kterou tam Urson udělal, když volal svou ochrannou sílu. Kojot byl zrovna v největší rychlosti...

V hlavě mu vrtal Velký Červ: „Hej! Hej! Hej! Pozor.“ Kojot si tyhle červíky držel v hlavě schválně. A ten nejstarší ho teď varoval, ale Kojot nezastavil. Padal a kutálel se dolů z útesu.

Vykřikl: „Velký Červe, co mám dělat?“

A Velký Červ odpověděl: „Takhle se nezávodí, to nejde pořád se zastavovat a cpát si břicho!“

Kojot vykřikl: „Prostřední Červe, co mám dělat? Pomoz mi! Rychle!“

Prostřední Červ řekl: „Co já můžu dělat? Nic!“

Kojot vykřikl: „Hm, tohle to říkáš vždycky... Můj MALÝ Červíku, řekni mi, co mám dělat!“

„Obrát se na nohy, zapři se a slez z útesu.“

Kojot pomalu slézal z útesu, a když se dostal na jeho dno, upaloval k Ursonovu domu. Doběhl tam, vylezl na střechu, vlezl do kouřové díry a sestoupil po žebříku dolů. „Tsa'a'a'a...“ myslel si, „Já ho zabiju! Nejdřív ho zabiju a pak ho sežeru!“ říkal si uprostřed žebříku... Ale když se ocitl dole, nikoho v domě nenašel. A tak vylezl zase ven a běhal kolem domu, dokud nenašel Ursonovy stopy, které vedly k borovici. Urson seděl na jejím vrcholku a louskal si borová semínka. „Hej ty tam nahoře, co tam děláš? Měníš tábořiště?“

„Ále, v domě bylo už moc blech a všelijaké havěti, tak jsem se utábořil tady... Ale v závodě jsem tě porazil... Co budeš dělat? Čekal jsem na tebe strašně dlouho, a pak jsem se přestěhoval sem.“

„Dobrá... Viděl jsem tě, jak běžíš kousek přede mnou, ale pak jsem uviděl nějaké švestky a třešně a cvrčky, a tak jsem se zastavil a snědl je.“

„Takhle se přece nezávodí... Když dva muži závodí, obvykle běží vedle sebe.“

Kojot řekl: „No jo..., mám hlad, hod' mi trochu semínek!“

„Samozřejmě že jsem tě porazil,“ řekl Urson. „To bylo minulou zimu, když na zemi ležel sníh, a teď je podzim, protože jak říkáš, třešně a švestky jsou zralé. Nemyslel sis, doufám, že na tebe budu čekat věčně, že ne?“

„Říkám ti, že mám hlad!“ vrčel Kojot. „Dej mi borové semínka.“

Urson odpověděl: „Porazil jsem tě, přesně to jsem udělal,“ a už si ho dál nevšímal.

„Jen počkej,“ vyhrožoval Kojot, „já tě stejně zabiju, uvidíš!!“

Odešel nasbírat dříví na oheň. Pak se vrátil k borovici a rozdělal pod ní oheň. Ale Urson zůstal na borovici celou noc. Když se rozednilo, Kojot byl velmi ospalý. Myslel si: „Pche! Až se rozední, strom spadne,“ a přiložil na oheň. Urson zatím přemýšlel: „Hlídá mě nebo nehlídá?“ Kojot zachrápal. Tehdy Urson slezl dolů. Vzal něco ze svých zásob a ukryl je mezi skalami. Pak opět vylezl na strom a snesl dolů i zbytek zásob. Ten ukryl ve skalách v okolí.

Strom se skácel. Kojot leknutím vyskočil. Pak běžel ke koruně stromu, ale Urson tam nebyl. Běhal kolem stromu: Urson nikde! Běžel zpátky k hořícímu pařezu, a odtud začal Ursona stopovat. A stopoval ho a stopoval, až ho konečně našel v díře ve skalách. Louskal si tam borová semínka. „Cože? Už zase jsi změnil tábořiště?“ Urson si ho nevšímal. „Dej mi něco k jídlu!“ poručil Kojot. Urson si ho nevšímal. „Jestli si mě nebudeš všímat, zabiju tě!“ řekl Kojot, „udusím tě kouřem!“ A pak Kojot nanosil dřevo, navršil ho před dírou a zapálil oheň...

Starý Urson přestal vyprávět a zapálil si dýmku. Dlouho potahoval a nic neříkal.

„A co bylo dál? Jak to skončilo?“ ptal se Lišák. „Tohle není žádný konec! Co se stalo s panem Ursonem?“

„Jak to skončilo? No... Urson zvedl severní vítr, aby zavolal svou ochrannou sílu, a ten oheň rozfoukal. Kojot pak ztratil odvahu a nechal toho!“